

Monumentnummer*: 403059

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 16 juli 1991
Kadaster deel/nr 82679/180

Woonplaats* Nieuwersluis
Gemeente* Stichtse Vecht
Provincie* Utrecht

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Loenen	C			702
Loenen	C			793
Loenen	C			918
Loenen	C			241
Loenen	C			944
Loenen	C			703
Loenen	C			833
Loenen	C			945

*Omschrijving***

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG. Van de historische tuin- en parkaanleg van Sterreschans zijn nog verscheidene elementen uit het eind van de 17e eeuw en uit de 18e eeuw bewaard gebleven. De lichtgebogen Vechtoever vormt de oorspronkelijke oostgrens van Sterreschans. De ten noorden van het huis gelegen rechthoekige moestuin is sinds de stichting van de buitenplaats (ca. 1688) op de oudste kaarten van de streek reeds te zien; in de loop van de 20e eeuw is de noordelijke helft aan Rupelmonde gekomen en wordt de deling door een houten schutting gemarkeerd. De zuidelijke wetering en het rechte kanaal in het verlengde hiervan aan de over(West-)zijde van de Rijksstraatweg is vanouds de zuidgrens van Sterreschans en het huidige overpark. De scheiding tussen beide parkgedeelten wordt vanouds door de Rijksstraatweg gevormd. Op de Topografische en Militaire kaart uit 1850 is te zien, dat vanuit het huis een vrij uitzicht bestond op het aan de overzijde van de Vecht gelegen polderlandschap, een situatie, die tot op heden in grote trekken behouden is; wellicht duidt dit vrije uitzicht op het bestaan van een servituut. Vermoedelijk werd kort na 1815, in welk jaar de vermogende en erudiete Amsterdamse lakenkoopman Adriaan Paets van Troostwijk Sterreschans verwierf en het huis van een classicistische voor- en achtergevel (tuingevel, later in de 19e eeuw gewijzigd) voorzag, een parkaanleg in landschapstijl aangelegd,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

die het terrein rond het huis en van het overpark in beslag nam. Deze aanleg, met een gedeelte van zijn stoffering van zomereik, beuk, paardekastanje, acacia, linde, es en okkernoot, is grotendeels bewaard gebleven en bestaat ondermeer uit een ruime ovaalvormige oprit aan de westzijde van het huis met aan weerszijden een patroon van slingerpaden en aan de noordzijde een door taluds omgeven slingervijver. In ca. 1920 werd het gezicht op het huis aan de oprit ter hoogte van de loodrecht op de westgevel geprojecteerde ingang aan de Rijksstraatweg met taxus dichtgezet om de privacy van de bewoners van Sterreschans te verhogen. De aanleg van het overpark maakt in compositorisch opzicht een geheel uit met het parkgedeelte rond het huis. Weliswaar worden beide parken door de Rijksstraatweg van elkaar gescheiden, de wandelpaden gaan echter in elkaar over en vormen compositorisch en qua aanleg een totaliteit. In iconologisch opzicht heeft het overpark nog een andere betekenis die het eerstgenoemde parkgedeelte mist. Centraal in deze aanleg is de hallehuisvormige boerderij uit de tweede helft van de 18e eeuw gelegen. Aan de noordzijde ligt een weiland, dat aan de noordoost- en oostzijde door een bosstrook met slingerpaden wordt begrensd. Ten zuiden van de boerderij een beboste aanleg in landschapsstijl met als hoofdmotief een grillig verlopende vijverpartij met haar slingerende oeververloop en een eiland, omringd door taluds en slingerpaden. Als zodanig vormt het overpark een 'ferme ornie', waarbij de boerderij met haar aangrenzende weide, padenstructuur, bos- en waterpartij een bewuste verwezenlijking is van toenmalige romantische en esthetische opvattingen over de schilderachtige kwaliteit van het boerenbedrijf in een ideale 'natuurlijke' entourage en over het boerenbedrijf als een moreel verheffende en dicht bij de 'natuur' staande bedrijfstak. In 1942 werd een strook aan de westzijde van het overpark aan de aanleg en verbreding van respectievelijk het Merwedekanaal en het Amsterdam-Rijnkanaal opgeofferd. Een gedeelte van de vijverpartij en een bosstrook met slingerpad zijn toen verloren gegaan. Aan de NO-zijde ligt de zogeheten overplaats van Rupelmonde, die in het kader van een vrijwillige ruilverkaveling in 1942 aan Sterreschans werd toegevoegd. De indeling van dit gedeelte is als volgt. Ten noordoosten van een slingerlaan met houtwal uit omstreeks 1820 de zogenoemde Hobbelaan, aan beide zijde door een sloot begeleid. De Hobbelaan begint aan de straatweg en liep vroeger als kerkepad door naar Ter Aa. In de sloot ten noorden van dit kerkepad een gemetselde overlaat. Aangrenzend een 'bosje van vermaak' en de vroegere moestuin. Sinds 1942 is dit gedeelte met een dwarslaan doorsneden die via een brug uitkomt op een weide. De brug ligt over een langgerekte en tamelijk brede vijver (ca 1850). Aan de noordoostzijde wordt het terrein afgesloten met een rechte laan uit 1760, beplant met lindes, oorspronkelijk met beuk en later paardenkastanjes en een sloot. Er zijn geen tot op heden concrete bewijzen gevonden, die een toeschrijving van de aanleg in landschapsstijl van Sterreschans aan een bepaalde tuinarchitect rechtvaardigen. Omstreeks 1920 werd de oprit naar het koetshuis annex tuinmanswoning en stenen schuur, waarvan een vertakking naar het hoofdgebouw leidt, in zuidelijke richting tot haar huidige rechte verloop verlegd, waarbij ook de west- en zuidgrens van de moestuin werd rechtgetrokken. Oorspronkelijk begon deze oprit aan de Rijksstraatweg ter hoogte van de huidige houten schutting, die de moestuin in tweeën deelt; deze oprit, die aan de west- en zuidgrens van de moestuin grensde, had een gebogen verloop en maakte deel uit van de aanleg in landschapsstijl.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument